

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЇ**

Робота з текстами різних стилів у Новій українській школі

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконав: студентка 4 курсу 401 групи

Спеціальності 013 Початкова освіта.

Спеціалізація: дитяча психологія

Освітньо-професійної (наукової)

програми Початкова освіта

Рибка Тетяна Олександрівна

Керівник к. філол. н., доцент Мироненко О.В.

Рецензент к. біол. н., доцент Семашкіна Г.М.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи роботи з текстами різних стилів у початковій школі.....	6
1.1. Текст як синтаксична одиниця.....	6
1.2. Характеристика текстів різних стилів.....	10
1.3. Роль і значення текстів у початковій школі.....	17
РОЗДІЛ 2. Методика роботи з текстами різних стилів на уроках української мови у початковій школі.....	20
2.1. Аналіз програм і навчально-методичної літератури.....	20
2.2. Система вправ для роботи з текстами різних стилів на уроках української мови у початковій школі.....	23
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41
ДОДАТКИ.....	46
ДОДАТОК А. Тексти різних стилів для роботи у початковій школі.....	46
ДОДАТОК Б. Конспект уроку з української мови для учнів 4 класу на тему «Складання наукового та художнього описів квітів за опорними словами та ілюстраціями».....	47
ДОДАТОК В. «Кодекс академічної доброчесності».....	51
ДОДАТОК Г. Довідка про перевірку на текстові збіги.....	53
ДОДАТОК Д. Звіт про повторну перевірку кваліфікаційної роботи на унікальність.....	54

ВСТУП

В умовах сучасного суспільства, коли велике значення має рівень освіченості людини, постає проблема формування комунікативних навичок. Це питання є одним з важливих у системі виховання освіченої людини.

Тому підвищення грамотності, уміння доречно та чітко сформулювати власну думку має велике значення.

З роками в освіті відбуваються певні зміни. На даний час це реалізація проєкту Нової української школи, яка забезпечує формування нових навичок. Це такі навички, як, наприклад, уміння керувати людьми, взаємодія з оточуючими, уміння вести переговори, формування власної думки.

У контексті реалізації Нової української школи важливою складовою є мовленнєвий розвиток молодших школярів – уміння висловлюватися в усіх доступних формах, видах, типах і стилях мовлення.

Над питанням роботи з текстами різних стилів працювали вчені М. Вашуленко, М. Плющ, О. Савченко, О. Мироненко, Р. Шиян, М. Пентилюк, С. Єрмоленко та інші.

Актуальність даної теми визначається найважливішими завданнями, які стоять перед школою, а це – озброювати учнів уміннями і навичками вмілого володіння мовою. Саме тому робота з елементами тексту має велике значення.

Практичне спрямування в опрацюванні шкільного курсу мови визначає вимоги і до дидактичного матеріалу, який має служити як освітнім, так і виховним цілям. Робота з текстом має бути послідовною, систематичною. Саме послідовне вивчення тексту і робота з ним, готує дитину до написання власного висловлювання. Величезну роль у розвитку мислення молодших школярів відіграє навчання рідної мови, зокрема велика увага звертається на роботу з текстом, тому що саме у цій роботі

вчителів вдається виконати поставлені завдання та сформувати певні вміння.

Метою нашої роботи є дослідити особливості роботи з текстами різних стилів у Новій українській школі.

Згідно з метою було сформовано такі завдання дослідження:

- 1) проаналізувати психолого-педагогічну, мовознавчу, літературознавчу, методичну літературу з теми дослідження;
- 2) розглянути текст як синтаксичну одиницю;
- 3) охарактеризувати тексти різних стилів;
- 4) з'ясувати роль і значення текстів у початковій школі;
- 5) дібрати вправи для роботи з текстами різних стилів на уроках української мови у початковій школі.

Об'єктом дослідження є процес роботи з текстами різних стилів у Новій українській школі.

Предметом дослідження є особливості методологічної роботи з текстами різних стилів у Новій українській школі.

Методи дослідження: аналіз психолого-педагогічної, мовознавчої, літературознавчої, методичної літератури з теорії навчання української мови; класифікація, узагальнення, порівняння, систематизація, вивчення передового педагогічного досвіду науковців та вчителів-практиків; дослідження, аналіз та підбір вправ для роботи з текстами різних стилів у початковій школі.

Апробація – результати дослідження були прослухані та обговорені на засіданні кафедри філології. Відповідно до одержаних результатів наукового дослідження опублікована стаття на тему «Методика роботи над текстами різних стилів у Новій українській школі» у збірнику наукових праць «Актуальні проблеми фахової підготовки сучасного педагога».

Практична значущість дослідження: матеріали дипломної роботи можуть бути використані студентами-практикантами, вчителями початкових класів на уроках рідної мови та читання.

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та двох додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОБОТИ З ТЕКСТАМИ РІЗНИХ СТИЛІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.1. Текст як синтаксична одиниця

У сучасній мовознавчій науці реальною одиницею спілкування є усне або писемне висловлювання – текст, який становить найвищий рівень мовної системи [3, с.102].

Текст — об'єднаний і змістом, і граматично писемний чи усний мовленнєвий масив, основними показниками якого є зв'язність і цілісність [40, с.770].

Текст складається з речень, які є одним цілим

Речення – це мінімальна комунікативна одиниця, яка складається із слова чи кількох слів, об'єднаних за граматичними законами, і характеризується відносною смисловою та інтонаційною завершеністю [29, с 324].

Речення бувають прості і складні. Просте речення має один граматичний центр. Він може бути двоскладним (представлене підметом і присудком), односкладним (представлене одним головним членом речення) та нечленованим (представлене нерозкладним граматичним центром).

Вашуленко М. С. визначає такі ознаки тексту: цілісність змісту, зв'язність викладу, структурна організація, смислова завершеність, точність [3, с.334].

Текстом може бути і одне речення, яке становить завершену думку. Наприклад, прислів'я (Для риби все у воді плаває); приказки (Боїшся горобців – не сій проса); крилаті вислови (Друг пізнається в біді); заклики (Вийди-вийди дощику, зварю тобі борщику!).

Найменшою реальною одиницею тексту є складне синтаксичне ціле, яке в сучасному мовознавстві називають ще надфразною єдністю, прозовою строфою [40, с.770].

Складне синтаксичне ціле (надфразна єдність) — це об'єднання пов'язаних змістом і будовою двох або більше речень у композиційно-синтаксичну конструкцію [40, с.770].

Складне синтаксичне ціле має такі ознаки [40, с.770]:

а) є одиницею найвищого рівня, що являє собою об'єднання самостійних речень у більшій відрізку мовлення;

б) до його складу включає різні за структурою речення, об'єднані інтонацією та іншими засобами зв'язку (лексичними, морфологічними, синтаксичними);

в) окремі речення становлять структурно-семантичну єдність і мають смислову завершеність;

г) кожне з наступних речень розкриває тему;

д) має ритмомелодійну оформленість: паузи між окремими реченнями цього утворення приблизно однакові, в кінці — значна пауза і зниження тону;

е) перше речення є своєрідним зачином, а всі інші розгортають тему.

Частини тексту — речення і складне синтаксичне ціле — пов'язуються між собою за допомогою засобів міжфразного зв'язку, найважливіші з яких [3, с. 102]:

1) особові займенники третьої особи та вказівні *той, цей*, які вказують на зміст попереднього речення: *З погодою щось діялось. Вона стала суха і вітряна;*

2) синонімічні назви до вживаних у попередніх реченнях слів: *Нерозумна пташка звила зовсім низько гніздо і тепер сиділа в ньому на яєчках. Почувши кроки, пташина повернула голівку...* (М. Стельмах);

3) єдність видових та часових форм дієслів-присудків у сполучуваних реченнях: *На човнику й веслі від нас від'їхав травень.* (М. Стельмах);

4) обставинні слова: *Прямо над нашою хатою пролітають лебеді.* (М. Стельмах).

Залежно від способу зв'язку між реченнями, що утворюють складне синтаксичне ціле, розрізняють два основні його структурні типи [40, с. 771]:

- 1) складне синтаксичне ціле з паралельним зв'язком компонентів;
- 2) складне синтаксичне ціле з ланцюговим зв'язком компонентів.

Речення, що пов'язані паралельним зв'язком відносно самостійні, поєднані між собою лише смисловими відношеннями.

Наприклад: *Село! О, скільки любих, чарівних споминів пробуджується в моєму старому серці при цьому милому слові - село!* (Т. Шевченко).

Речення за ланцюгового зв'язку, є більш взаємопов'язані між собою, залежні один від одного, одне речення розкриває суть іншого.

Наприклад: *Спочатку малина буває біла. Вона ще зовсім незріла, їсти її не можна. Далі вона стає рожевою. Ще далі – яскраво-рожевою. Проте вона ще несмачна – тверда, кисла або «ніяка». Та ось малина достигла – стала м'якою, пахучою, солодкою. А колір? Якого кольору стигла малина? Якимось одним словом цей колір назвати важко: вона і червона, і рожева водночас, а ще наче синюватим туманцем вкрита. А як перезріє, стає темною, коричнево-сизою.* (А. Коваль).

Часто у текстах ми можемо побачити сполучення паралельного і ланцюгового зв'язків, такі зв'язки називають складним синтаксичним цілим [36, с. 21]:

Сонце розплющило очі. Кинуло на галяву золотистий сніп променів. Закортіло синичці Щибетушиці погрітися на Сонці, та воно вже завернуло до заходу. Ой лишенько! Воно ж, мабуть, спросоння заблукало! Адже влітку воно підіймалося набагато вище (Н. Приходько).

Складне синтаксичне ціле не варто зрівнювати з абзацом.

Абзац — пов'язана змістом частина тексту від одного відступу до іншого [40, с. 772].

Абзац – логічно завершені частини [3, с. 335]. Наступна частина тексту починається з нового рядка — абзацу [15, с. 97]. Це може бути опис події, характеристика нового персонажа, відступ автора від теми.

До кожного абзацу можна дібрати окремий заголовок.

Заголовок – назва будь-якого твору, статті, газети, журналу [6, с. 122].

На думку Мироненко О. В., у тексті можна виділити три логічні частини - зачин, основна частина та кінцівка [21].

Зачин – це початок тексту, в якому найчастіше стисло визначається тема висловлювання [3, с. 312].

Основна частина – це найпоширеніша частина тексту, в якій розкривається весь зміст висловлювання [3, с. 312].

Кінцівка – це своєрідний висновок з усього сказаного [3, с. 312].

Кожен текст має тему – те, про що розповідають всі речення разом; тема часто називається в заголовку [25, с. 43].

Також у кожного тексту є мета – головне, про що хотів сказати автор.

Отже, текст — це висловлювання, основними показниками якого є зв'язність і цілісність. Текст має такі ознаки: цілісність змісту, зв'язність викладу, структурна організація, смислова завершеність, точність. Складається з абзаців та трьох частин: зачину, основної частини та кінцівки.

У процесі практичних спостережень та аналізу текстів у молодших школярів формують такі уявлення про текст: текст – зв'язне висловлювання; текст має тему, мету, заголовок; текст складається з трьох частин: зачину, основної частини та кінцівки; текст має один або більше абзаців, пов'язаних між собою.

1.2. Характеристика текстів різних стилів

Текст - засіб вираження власної думки, спосіб докладно передати інформацію. Тексти бувають різними. За стилістичними ознаками тексти поділяються на розмовні, офіційно-ділові, наукові, публіцистичні, художні [3, с. 313].

Текст розмовного стилю використовується у повсякденному житті під час безпосереднього спілкування двох або більше осіб [3, с. 313].

Розмовний стиль виконує інформативно-контактну функцію. Цей стиль характеризують такі ознаки, як спонтанність, непередбачуваність, образність, емоційність, експресивність, використання міміки, жестів, інтонації [34, с. 203].

Таблиця 1.1.

Мовні особливості розмовного стилю

Мовні особливості [41]:
<p>а) на лексичному рівні [41]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання розмовної, просторічної лексики (балакати, лісопед); - уживання жаргонізмів (завистнути в інтернеті, бабло (гроші)); - використання діалектної лексики (чара (сковорідка)); - вживання слів лайливого характеру (морда (обличчя людини), патякати (говорити)); - використання фразеологізмів (обіцянка – цяцянка; золоті руки);
<p>б) на граматичному рівні [41]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вживання збірних іменників з такими суфіксами як -в-, -н-, -от- (братва, дівота); - вживання слів із зменшено-пестливими суфіксами (малесенький, ставочок) та збільшено-згрубілими суфіксами (вітрище, голосище); - широке використання звуків; - речення неповні, обірвані; - вживання питальних, окличних речень.

Розмовний стиль мовлення вживається у побуті. Також даний стиль часто використовується під час розмов на побутові теми, у листах до друзів та рідних.

Офіційно-діловий стиль – стиль офіційного спілкування у державних, законодавчих та громадських установах [32, с. 272]. Це стиль ділових розмов та ділових паперів, реалізується у текстах законів, указів, договорів та ін.. Офіційно-діловий стиль переважає у правовій та адміністративній діяльності, виконує інформативно-вольову функцію.

Для даного стилю характерні ознаки: стандартизованість, логічність, точність, однозначність, відсутність емоційності (сухість викладу) [36, с. 197].

Таблиця 1.2.

Мовні особливості офіційно-ділового стилю

Мовні особливості [41]:
<p>а) на лексичному рівні [41]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вживання слів у прямому значенні; - вживання лексики із забарвленням офіційно-ділового стилю (протокол, акт, доповідна записка); - відсутність слів розмовного значення – жаргонізми, діалектизми,;
<p>б) на граматичному рівні [41]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - широке використання складених похідних прикметників (у зв'язку, відповідно до, з метою, у силу, під час); - іменники, які означають посади та звання і вживаються лише у формі чоловічого роду (свідок Рибка, позивач Штанько); - числівники пишуться цифрами, за винятком грошових документів; - часто використовуються форми теперішнього часу дієслова у значенні розпорядження (припису) (Якщо захисник не може

з'явитись у визначений термін, слідчий вживає заходи, передбачені статтею...);

- переважне вживання інфінітива порівняно з іншими дієслівними формами;
- широко вживаються прості речення з однорідними членами;
- часте вживання пасивних конструкцій (запис здійснюється, листи розсилаються);
- широко вживаються складні речення (особливо з підрядними умови);
- використовується прямий порядок слів.

Крім мовної, офіційно-діловий стиль має текстові норми – набір постійних елементів (їх називають реквізитами) [36, с. 197]. Це: інформація про адресата (кому?), адресанта (від кого?), жанр документа, дата, підпис автора документа, печатка тощо.

До офіційно-ділового стилю належить приклад такого тексту:
Стаття 10. Державною мовою в Україні є українська мова.

Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України.

Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування.

Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом.

До даного стилю належать також усні оголошення та повідомлення.

Також існують такі підстилі офіційно-ділового стилю [32, с. 273]:

- законодавчий - закони, укази, постанови, статuti;
- дипломатичний – міжнародні угоди, повідомлення, звернення;

- адміністративно-канцелярський – накази, розпорядження, довідки, заяви.

Науковий стиль - стиль наукової та освітньої діяльності [32, с. 271]. Використовується у наукових працях, дослідженнях, а також у сферах науки та техніки. Реалізується у монографіях, наукових статтях, рефератах, лекціях.

Характеризується абстрактністю, логічністю, інформативною насиченістю, об'єктивною насиченістю [34, с. 198].

Таблиця 1.3.

Мовні особливості наукового стилю

Мовні особливості [41]:
<p>а) на лексичному рівні [41]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - велика кількість термінів (асиміляція, атрибутивні словосполучення, амфібрахій, синус, косинус); - широке використання абстрактної лексики (випарювання, мислення, кислотність);
<p>б) на граматичному рівні [41]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - іменний характер мовлення (перевага іменних частин мови над дієсловами); - використання іменників у формі однини (температури, олії, води); - перевага відносних прикметників над якісними; - перевага форм недоконаного виду дієслів над формами доконаного виду; - рідко не вживаються форми 1 особи однини дієслів і займенник «я»; - вживання дієслів-зв'язки (мати, стати, називатися); - широке вживання простих поширених і складнопідрядних речень; - широке вживання простих поширених і складнопідрядних речень; - частотними є неозначено-особові та безособові речення (Можна

застосовувати формулу; Важливо підкреслити, що...);

- частотними є речення зі складеним іменним присудком;
- поширені речення з підрядним означальним і з'ясувальним означальним серед складнопідрядних речень;
- використання вставних слів і словосполучень;
- ускладнення речень дієприкметниковими і дієприслівниковими зворотами, уточнюючими членами.

У наукових роботах, як правило, відсутнє вживання особового займенника я, який замінюється займенником ми – це так звані правила наукового етикету [32, с. 271].

До наукового стилю відноситься текст: *Ромашка - невелика рослина роду багатоклітинних трав родини айстрові. Ромашка виростає до 15-60 сантиметрів, має сидячі листки. Під час цвітіння з'являються дрібні квітки, зібрані у верхівкові суцвіття (кошики). Ромашка має сильний ароматний запах. Росте невеликими заростями або групами на подвір'ях, біля доріг, на вулицях, у садах майже по всій території України.*

Основна мета публіцистичного стилю – справити враження на читача, активно вплинути на нього, переконати [32, с. 313].

Особливістю даного стилю є те, що виклад текстів логічний, точний, характеризуються образністю, експресивністю, емоційністю.

Таблиця 1.4.

Мовні особливості публіцистичного стилю

Мовні особливості [41]:

а) на лексичному рівні [41]:

- уживання поряд з нейтральною лексикою слів, що мають емоційно-експресивне забарвлення (трудівник, посланець, звершення, гарант, авангард);
- фразеологізми публіцистичного стилю (гаряча точка, школа

<p>мужності, мирний наступ);</p> <ul style="list-style-type: none"> - уживання слів у переносному значенні;
<p>б) на граматичному рівні [41]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вживання у формі множини іменників, що не піддаються лічбі (пошуки, настрої); - частотними є спонукальні і наказові форми дієслова; - серед часових форм найбільш частотними форми теперішнього і минулого часу; - часто вживаними є частки не, ж, адже, ось, навіть, лише; - вживання похідних складених прийменників (на шляху, в ім'я, у сфері); - наявні питання-відповіді, риторичні питання, повтори; - характерною є інверсія.

Підстилі публіцистичного стилю [32, с. 275]:

- стиль засобів масової інформації (радіо, телебачення, газети, журнали);
- художньо-публіцистичний стиль (нариси, фейлетони, памфлети);
- науково-публіцистичний (критичні статті, огляди літератури).

До публіцистичного стилю належить такий текст: *15 вересня в актовому залі школи відбудеться Свято квітів. Запрошуємо вчителів, учнів та батьків.*

Початок о 10 годині.

Художній стиль – стиль художньої літератури (поезії та прози) [36, с. 273].

Виразжальними ознаками даного тексту є [32, с. 274; 34, с. 202]:

- образність, поетичність;
- широке використання художніх засобів;
- різноманітність лексики;
- вживання різних видів синонімів, антонімів, омонімів;

- використання фразеологізмів;
- авторська індивідуальність
- різноманітність побудови речень – прості (повні й неповні) та складні речення.

До художнього стилю відноситься приклад такого тексту: *У зеленому затишному храмі, вся переплетена золотими нитями сонця, на високому гінкому стебельці росла лугова цариця — ромашка. Це, мабуть, була найпрекрасніша в світі квіточка: рівна, висока, із сумно нахиленою набік яскраво-жовтою, у білих ніжних прозорих пелюсточках голівкою, ще й зверху прикроплена дрібною, як вістря сталльної голки, росичкою (Григір Тютюнник).*

Також виділяють такі підстилі художнього стилю [32, с. 274]:

- епічні (роман, повість, оповідання);
- ліричні (поема, балада, пісня, поезія);
- драматичні (драма, трагедія, комедія, мелодрама).

Взагалі виділяють 5 стилів – розмовний, науковий, художній, публіцистичний та офіційно-діловий.

Крім цих стилів виділяють епістолярний та конфесійний.

Епістолярний стиль — функціональний різновид літературної мови, який обслуговує сферу письмових приватних або приватно-офіційних відносин [34, с. 201]. Сферою використання є офіційні міжколективні й міжособистісні стосунки та неофіційні особисті зв'язки [34, с. 201].

Конфесійний стиль – стиль, який використовується в релігійно-церковному житті. Спостерігається у культурних установах, церквах, монастирях, молитовних будинках [34, с. 200].

Отже, тексти у сучасній українській мові можуть належати до таких основних стилів: розмовного, наукового, художнього, публіцистичного та офіційно-ділового. Розмовний стиль характеризується спонтанністю, емоційністю, непередбачуваністю, мовлення супроводжують жести. Науковому стилю притаманна логічність, абстрактність та

об'єктивність викладу. Для художнього стилю характерна образність, багатозначність та авторська індивідуальність. Публіцистичний стиль виділяється залежністю від мети, інформативною функцією та функцією впливу. Офіційно-діловий стиль особливий тим, що має такі ознаки, як стандартизованість, точність, відсутність емоційності.

1.3. Значення текстів у початковій школі

Учні вивчають текст і роботу з ним протягом чотирьох років навчання у початковій школі. У початковій ланці освіти учні вчаться розрізняти розмовний, художній, офіційно-діловий і науковий стилі, оформляти деякі доступні для них зразки ділового мовлення: лист, запрошення, оголошення, інструкцію (до гри) [3, с. 336].

Текст має бути пізнавальним і виховним. Текстовий матеріал має велике значення для розвитку мовлення в учнів, так як забезпечує більш ефективне засвоєння мовних явищ, наочно показує особливості їх функціонування у мовному потоці. Робота з текстом дозволяє систематично повторювати та узагальнювати вивчене, здійснювати внутрішньо-предметні зв'язки, а також реалізовувати принцип наступності – від легкого до важкого і перспективності у навчанні. Крім того, постійне використання текстового матеріалу поступово знайомить дітей з характерними особливостями зв'язних висловлювань, а також готує до розуміння чужих текстів і створення власних. Використання різних вправ з текстами розвиває логічне мислення молодших школярів.

Розвиток зв'язного мовлення передбачає роботу у двох напрямках: удосконалення і розвиток діалогічного мовлення та формування вмінь будувати монологічні зв'язні вислови [3, с. 336].

Тобто після вивчення теми «Текст» учні будуть уміти слухати і розуміти розповідь співрозмовника; складати діалог; переказувати (детально, вибірково) текст; складати усне висловлювання чи виражати свою власну думку [30].

Також учень зможе добирати до тексту заголовки відповідно до теми і основної думки тексту; знаходити в тексті зачин, основну частину, кінцівку; ділити текст на частини за поданим планом самостійно; зв'язувати два речення за допомогою слів: він, цей, такий, тоді, спочатку, потім, по-друге тощо [30].

Вивчення тексту якоюсь мірою формує уявлення про те, що повідомлення повинні здебільшого бути розгорнутими, тобто іноді не достатньо просто речення чи словосполучення. Інформація має бути чіткою, зрозумілою.

На перших етапах шкільного навчання учні починають логічно мислити та зв'язно висловлюватись. У першому класі учні починають складати речення, вчать передавати текст або розповідати про щось зв'язаними між собою реченнями. Учні 2-4 класів безпосередньо працюють з текстами. Робота над зв'язним мовленням і над розвитком логічного мислення здійснюється поступово, протягом усіх років навчання. Але завдання поступово ускладнюються.

У процесі роботи з текстом, у молодших школярів формуються вміння [3, с. 337]:

- регулювати силу голосу;
- регулювати темп мовлення;
- говорити чітко і правильно;
- уважно слухати співрозмовника;
- будувати свою репліку з урахуванням репліки та інтересів співрозмовника;
- вживати формули мовленнєвого етикету;
- розрізняти діалоги, в який дотримано або, навпаки, порушено правила ведення діалогу;
- використовувати під час діалогу ті особливості мовлення і правила поведінки, які впливають на успішність спілкування.

В процесі роботи з текстом учні вчаться пов'язувати між собою інформацію. Важливе місце в роботі з текстом містить уміння редагувати текст. У результаті чого, як зазначає Вашуленко М. С., в учнів виробляється звичка до свідомого контролю за якістю мовлення, формуються вміння редагувати власні висловлювання [3, с. 340].

Отже, формування уявлень про текст - основа для розвитку мовлення школярів. Тексти різних видів і призначення стають зразком для створення власного висловлювання. Учні вчаться висловлювати свої думки послідовно, логічно, лаконічно, переконливо, а також вчаться робити висновки. Тексти служать тлом для формування мовної компетентності. На фоні тексту учні вчаться розглядати і частини мови, і будову слова, синтаксис, будову речення і словосполучення. Саме за допомогою тексту учні вчаться розрізняти різні види речень.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА РОБОТИ З ТЕКСТАМИ РІЗНИХ СТИЛІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

2.1. Аналіз програм і навчально-методичної літератури

Ознайомлення учнів з поняттям «текст» починається після того, як вони оволоділи поняттям «речення». Тобто ще з букварного періоду першого класу в учнів поступово формуються уявлення, що текст складається з речень, що у кожному реченні розповідається про одне і те саме. У першому класі учні засвоюють, що заголовок тексту відповідає його змісту та за допомогою заголовку можна дізнатися про що саме буде розповідатися в тексті. Вашуленко М. С. пропонує першокласникам дослідити текст за допомогою таких завдань [3, с. 104]:

- подумайте, чому текст має таку назву;
- за заголовком припустіть, про що йтиметься в тексті;
- із пропонованих заголовків виберіть лише ті, що підходять до тексту;
- поділіть текст на частини, відповідно до поданих заголовків;
- самостійно доберіть заголовки до тексту.

Починаючи з другого класу, в учнів формуються лінгвістичні уявлення про текст [3, с. 104]. Також відбувається знайомство з визначенням тексту. Учні знають, що таке абзац, тема тексту. Здобувачі освіти вчаться складати текст за темою, за зображенням, за серією малюнків. Продовжується активна робота над будовою тексту.

Доцільно для роботи над будовою тексту проводити такі вправи [3, с. 105]:

- Прочитайте перший абзац. Чи може він бути зачином? Зверніть увагу, як в основній частині тексту розгортаються події, намічені в зачині. Про що ви дізналися з кінцевої частини тексту?

- Прочитайте текст. Знайдіть у ньому зачин, основну частину, кінцівку. Доведіть, що ви визначили частини правильно.
- Зі скількох частин складається текст? Як це виділено на письмі?

Також другокласників навчають самостійно придумувати частини тексту. Працюючи з текстом, учні усвідомлюють зв'язок між частинами тексту.

У третьому класі учні продовжують роботу з текстом, закріплюють поняття «текст». Удосконалюються вміння добирати заголовки до текстів. Продовжують працювати над поділом текстів на абзаци, визначають тему та мету текстів. Учні початкової школи відрізняють тексти різних типів. Порівнюють звичайний текст-опис пташки і текст художнього стилю.

У четвертому класі учні закріплюють поняття про будову тексту, удосконалюють навички ділити текст на частини. Молодші школярі знайомляться із художнім і науково-популярним текстами-описами, вчать відрізняти їх та поглиблюють свої знання, виконують різні завдання у контексті повного тексту.

У третьому та четвертому класах найпростішими є вправи такого прикладу [3, с. 108]:

- На зіставлення трьох заголовків із трьома типами текстів, у яких є спільний предмет висловлювання;
- Вибір із трьох однотематичних заголовків того, що найбільше підходить до пропонованого тексту певного типу, стилю.
- Практика редагування невдало дібраних заголовків до текстів;
- Придумати або змінити зачин так, щоб відповідав певному типу або стилю висловлювання.

Взагалі таких вправ у підручниках пропонується безліч. Вони спрямовані на розуміння даної теми, розвиток мовлення, удосконалення вмінь у роботі з текстами.

Аналізуючи типові програми для молодших школярів, можемо зробити висновок, що Р. Б. Шиян та О. Я. Савченко пропонують формувати в учнів такі вміння в роботі з текстами [33]:

а) у 1 та 2 класах учень [33]:

- читає вголос правильно, свідомо, цілими словами, нескладні за змістом і формою тексти; розуміє фактичний зміст прочитаного;

- пов'язує інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті; визначає тему художнього твору, а також простого медіа тексту;

- експериментує з текстом (змінює кінцівку, місце подій);

- перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма самостійно чи за допомогою вчителя; обговорює створений текст і вдосконалює його за допомогою інших осіб;

б) у 3 та 4 класах учень [33]:

- визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; пояснює зміст і форму текстів;

- прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів;

- пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті; визначає форму і пояснює зміст простих медіа текстів;

- на основі тексту створює план, таблицю, модель;

- експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації);

- створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування);

- знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова; аналізує та вдосконалює створений текст;

- визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; пояснює зміст і форму текстів, зокрема медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб.

Отже, проаналізувавши програми та підручники молодших школярів, ми дійшли таких висновків, що у початковій школі учні вчать розрізняти розмовний, художній, науковий та офіційно-діловий стилі. Також вчать оформляти деякі доступні для них зразки текстів ділового мовлення: лист, запрошення, оголошення, привітання, інструкцію (до гри, нескладного трудового процесу).

2.2. Система вправ для роботи з текстами різних стилів на уроках української мови у початковій школі

З початком шкільного навчання учні засвоюють багато інформації. Українська мова потрібна для того, щоб розвивати навички спілкування, мислення, підвищувати грамотність людини.

З метою засвоєння роботи з текстом та уміння розрізняти й складати тексти різних стилів, для молодших школярів ефективним є застосування різних вправ. Пропонуємо розглянути приклади вправ, відповідно до вікових норм та до вимог в кожному класі початкової школи.

У першому класі доцільно використовувати вправи таких прикладів:

1. Прочитайте текст. Доберіть заголовок.

У дворі дитсадка дорослі і діти садили молоді дерева. Усім керувала садівник Олена Данилівна.

— Тут посадимо липи і клени. А там далі — високі стрункі тополі.

— А коло вікон ми посадимо квіти, — несміливо порадила мала Даринка.

— Саме так, Даринко, — тут ми посадимо великі квітники! — rado мовила ОленаДанилівна.

Дениско і тато посадили дерева.

Даринка подавала мамі квіти, а мама садила.

Дмитро носив у відрі воду. Діти поливали молоді дерева та квіти.

2. Прочитайте текст.

Які слова називала мама?

Як ви думаєте, чому мама називала різні слова, а сказала, що стукав хтось один?

ХРИСТИНКА

Зима. Надворі заметіль. Тато і мама на роботі. А маленька Христинка сама вдома. Вона захворіла. Раптом хтось постукав у вікно.

Христинка

полохливо підвела голову:

— Хто там?

Але за вікном нікого не було.

Знову загуркотіло. Христинка насунула ковдру на голову. Стало тихо. Вона заснула.

Прокинулась Христинка — мама сидить коло доньки і лагідно гладить голівку.

— Мамо, — зраділа донька. — Хтось стукав до мене у вікно.

— То — хуга, Христинко.

— Хто? Хто?

— Хуртовина.

— Та хто то був?

— Віхола.

— Так багато стукало?

— Та ні. Вона була одна, — посміхнулась мама.

3. Прочитайте текст. Розкажіть, як ви вітаєтеся з рідними. А з друзями?

Які слова промовляють, прийшовши в гості?
 Що треба сказати, коли отримуєш подарунок?
 Як попросити вибачення?

БУДЕ ДЕНЬ ВЕСЕЛИЙ

*Ти прокинись рано-рано,
 лиш над містом сонце встане,
 привітайся з ластівками,
 з кожним променем ласкавим.
 Сам гарнесенько умийся,
 сам швиденько одягнися,
 підійди до тата й мами
 і скажи їм:
 — Добрий ранок!
 Усміхнися всім навколо:
 небу, сонцю, квітам, людям.
 І тоді обов'язково
 день тобі — веселим буде!*

4. Прочитайте вірш Лесі Вознюк.

ТАТКО І МАТУСЯ

*А у мого татка
 Широченні плечі:
 Зручно тут сидіти,
 Видно вдаль малечі.
 Дужі та міцнющі
 Татко руки має.
 Він мене до сонця
 Вгору піднімає.
 А в матусі ручки
 Лагідні й тепленькі,
 Пригортають ніжно*

До свого серденька.
 У смішка ласкава,
 Очі волошкові,
 Сповнені терпіння,
 Доброти, любові.
 Як візьму за руки
 Татка і матусю,
 То нічого в світі
 З ними не боюся.

Поміркуйте! Дівчинка чи хлопчик розповідає про своїх батьків?
 Що у вірші розповідається про тата? Знайдіть і прочитайте ще раз ці рядки.

Прочитайте, що у вірші розповідається про маму?

5. Прочитайте вірш. Дайте відповіді на запитання у вірші.

За Катериною Перелісною

У ЯКОМУ МІСЯЦІ?

Скільки місяців у році?

Ну, хто знає, говори!

І який з них веселіший

для малої дівчорки?

У якому тепле сонце

розтоплює весь сніжок?

У якому перші квіти

Кличуть діток у садок?

Розкажіть про свій улюблений місяць.

6. Розіграйте із другом чи подругою цю розмову із зайчиком.

Дитяча народна пісня

— Зайчику, зайчику, де ти бував?

— У березовім гайочку на зеленому горбочку квіточки зривав.

— А кого ти, зайчику, там зустрічав?

— *Співучого соловейка на калиновім гіллі та знайому лисоньку у старій норі.*

Для другого класу пропонуємо вправи такого змісту:

7. Випишіть з тексту виділені слова. Потренуйтеся їх правильно наголошувати. Назвіть кількість складів у цих словах.

*У бібліотеці дуже багато **книжок**. Серед них **завжди** дуже важко знайти потрібну. Тоді тобі допоможе **каталог**.*

8. Випишіть слова, ужиті в переносному значенні.

Прийшла до беріз осінь. Принесла їм золотисті стрічки. Вплела їх берізкам у зелені коси.

Вийшло із-за хмар сонце. Подивилося воно на берези і не впізнало їх: у зелених косах — золотисті стрічки. Сміється сонечко, а берези сумують... (За Василем Сухомлинським).

9. Прочитайте. Назвіть слова – загальні назви.

Володимирська гірка — у місті Києві. На ній стоїть пам'ятник князю Володимирі.

Княжа гора — у місті Львові. На ній князь Данило Галицький збудував замок. Сучасна назва гори — Високий Замок.

Тарасова гора — у місті Каневі. На ній споруджено пам'ятник Тарасу Григоровичу Шевченку.

Запишіть одне речення (на вибір). Підкресліть слова – власні назви. Як вони пишуться?

10. Прочитайте текст. Усно поставте до нього кілька запитань. Озвучте одне запитання вголос.

Електрика освітлює житлові будинки, школи, лікарні. За її допомогою рухаються трамваї, тролейбуси, поїзди, працюють заводи, фабрики.

Бережи електроенергію! Умикай електроприлади тільки за потреби. Обов'язково своєчасно вимикай їх.

Змініть виділені слова — назви предметів за зразком і запишіть.

Зразок: будинки – будинок.

11. Прочитайте текст, уставляючи слова — назви ознак предметів із довідки.

Прохолодою і свіжістю дихає ? світанок. Ще в полоні холоду ? земля. Та незабаром усміхнеться ? і ? сонечко. Його ? проміння розбудить усе навкруги. Прокинеться від сну ? природа.

Довідка: рідна, лагідне, тепле, сонна, яскраве, весняний.

Доповніть текст самостійно складеним реченням зі словами — назвами ознак предметів.

12. Прочитайте текст. Назвіть дієслова. На які питання вони відповідають?

Театр — одне з найкращих місць для відпочинку. Найбільше дітям подобаються лялькові театри. Театр ляльок — це театр, у якому діють ляльки, ними рухають актори. Обов'язково відвідайте ляльковий театр, щоб отримати задоволення від спілкування з мистецтвом.

13. Прочитайте вітальну листівку. Складіть і запишіть вітання друзям до Нового року за цим зразком. Використовуйте слова — назви дій (дієслова).

Озвучте свої вітання для класу.

<p><i>Любий друже / Люба подружко!</i></p> <p><i>Вітаю тебе з Новим роком! Бажаю</i></p> <p><i>чудово провести зимові канікули:</i></p> <p><i>відвідати театр, прочитати цікаву книжку,</i></p> <p><i>зустрітися і поспілкуватися зі своїми друзями.</i></p> <p><i>Веселих свят!</i></p>
--

14. Прочитайте текст, змінюючи слова в дужках. Дайте відповідь на запитання.

Кого побачили діти в лісі? Дятел шукав у (кора) комах. Сорока перелітала з (гілка) на (гілка). Ворона кружляла над (дерева). Під (кущик) шурхотів їжак. На (галявина) вийшов олень.

Запишіть текст. Підкресліть службові слова в реченнях. Поясніть написання їх з іншими словами.

15. Прочитайте текст про ведмедя. Розкажіть, яких ведмедів ви бачили у зоопарку.

Бурий ведмідь — справжній господар Карпатських гір. Ведмедя навіть зображено на гербі Закарпатської області. На вигляд ведмідь видається незграбним. Проте це не так. Ведмеді дуже швидко бігають і спритно лазять по деревах, чіпляючись за стовбури своїми могутніми кігтями.

Удоскональте текст, уникаючи повтору іменника **ведмідь**. Складіть і запишіть два речення, які будуть продовженням розповіді про ведмедів. Уникайте повторів слова **ведмідь**.

16. Прочитайте текст. Доберіть до нього заголовки.

Хмаринки плывуть у небесній блакиті. Он — схожа на білу троянду. Ота — як корабель із вітрилами. А на далекому обрії — наче рожеве дерево летить над землею. Махає дивним віттям, рідну землю вітає (За Юрієм Ярмишем).

Назвіть дієслова, використані в тексті. Запишіть їх в алфавітній послідовності. Поставте наголос у словах.

Для засвоєння знань в учнів 3 класу, пропонуємо виконувати наступні вправи:

17. Прочитайте. Про що йдеться в тексті?

Ромашка – трав'яниста рослина з розгалуженими стеблами й розсіченими листками. Квіти – зеленувато-жовті кошики з білими пелюстками.

Яка мета тексту?

18. Прочитайте текст. Чи пов'язані речення за змістом? Поясніть свою відповідь.

*Ми з вами одержали у спадок сучасну українську мову – багату, мелодійну, красиву. **Нею** можна висловити будь-яку думку як у дитячих віршах та оповіданнях, так і в дуже серйозних наукових працях. Але **вона** легко, без зусиль, сама в руки не дається. Щоб володіти мовою на належному рівні, треба вчитися довго і наполегливо.*

Як ви думаєте, замість якого слова вжито виділені слова? Для чого зроблено таку заміну?

19. Прочитайте текст. Доберіть до нього заголовок.

Людина і природа невіддільні одне від одного, тісно пов'язані між собою. Людина — частина природи. Часто ми недбало ставимося до природи, забруднюємо річки та озера, залишаємо після себе сміття в лісі та в полі. Цим ми шкодимо природі та створюємо екологічні проблеми. Довкілля треба берегти!

20. Прочитайте. Зробіть висновок про те, скільки осіб бере участь у розмові. Зверніть увагу, як потрібно оформляти розмову на письмі. Спишіть, дотримуючись розділових знаків.

— Про що виспіває струмок?

— Про літо золоте.

— Про що співає колосок?

— Про те, як він росте.

— Про що виспіває земля?

— Про неба синь і шир.

— Про що співаєм ти і я?

— Про щастя і про мир!

Анатолій Костецький

21. Прочитайте текст. Визначте, який він — художній чи науковий.

Українська мова — державна мова українського народу, наш державний символ. Вона разом із польською, словацькою, чеською,

болгарською, сербською та іншими мовами належить до мов Європи. Ця сім'я мов є найбільш вивченою і поширеною. Цими мовами розмовляє більше половини населення земної кулі. Разом із російською і білоруською мовами українська мова утворює східнослов'янську групу мов.

Поділіть текст на абзаци. Складіть план тексту й підготуйте розповідь за складеним планом.

22. Відшукайте приклади художніх і наукових текстів у підручниках з читання, природознавства. Поясніть, яку роль у цих текстах відіграють прикметники.

23. Напишіть замітку про одну з цікавих екскурсій учнів вашого класу (до музею, театру, на концерт тощо). Завдання виконуйте так:

1. Обдумайте тему вашої замітки.

2. Доберіть влучний заголовок.

3. Обміркуйте послідовність розповіді. Складіть план.

4. опишіть події за планом спочатку на чернетці.

Потім відредагуйте текст. Перепишіть його.

5. Підпишіть замітку. Віддайте її до шкільної газети.

24. Прочитайте та порівняйте тексти.

I. Ворон величиною, як великий півень, — майже п'ятдесят сантиметрів.

Гніздо будує на висоті від чотирьох до двадцяти п'яти метрів від землі. Тримаються птахи тільки парами. У кладці зазвичай від трьох до семи яєць.

У квітні вилуплюються пташенята, а в травні вони вже можуть літати. Максимальна тривалість життя чорного ворона до сімдесяти п'яти років (З «Енциклопедії символів» Дженифера Купера).

II. Високо на дереві сидів ворон. Чи можна назвати його гарним?

Одноманітний чорний колір із синюватим, металевим відтінком.

Блискуче, як антрацит, пір'я, усевидюче чорне око, могутні пазурі на лапах. Величезний, міцний, як долото, дзьоб. Рухлива голова. Зір у ворона

гострий, слух відмінний. Ворон добре переносить як холод, так і спеку (За Веллом Клінгером).

Який з текстів-описів є науково-популярним? Спишіть художній текст-опис. Підкресліть слова, характерні для художнього тексту-опису.

25. Прочитайте сполучення слів.

Довге тіло; крила до двадцяти двох сантиметрів; заокруглений темно-сірий хвіст довжиною вісімнадцять сантиметрів, оперення з темною поперечною смугою; весняний, веселий ліс, дзьоб чорний, лапи короткі, відкладає до двадцяти яєць; ніжне листя, підкладає яйця в гнізда очеретянки, вільшанки, щеврика, кропив'янки; знищує багато волохатої гусені; за годину з'їдає до ста гусениць; відлітає у вирій; невтомна трудівниця, прилітає ранньої весни; дарує всім гучне «кубку»; живе у лісах, парках, садах.

Складіть художній текст-опис птаха, ознаки якого ви прочитали. Використовуйте дані слова та сполучення слів.

26. Складіть науково-популярний текст-опис про рослинку. Підкресліть слова, характерні для науково-популярного тексту-опису.

У четвертому класі учні закріплюють отримані знання і продовжують роботу над текстом. Це вправи такого виду:

27. Прочитайте обидва тексти. Визначте, про що говориться у кожному з них.

I. Настала весна. Сонце підіймається вище і пригріває дужче. Земля звільняється від снігу. Течуть струмки. На ріках почався льодохід.

З'явилися перші квіти. Йде весна.

II. Стану я, гляну я –

скрізь поточки, як дзвіночки

жайворон золотий

із переливами:

йде весна запашна,

квітами-перлами

закошичена. (П. Тичина.)

Який з текстів можна помістити до підручника з природознавства або словника? Чому?

28. Складіть і запишіть художній опис верби, використовуючи подані вирази.

Зелені кіски; гілки, наче руки; задивляється у воду на свою вроду; тихесенько розмовляють; низенько схилилися; то плаче, то сміється; шепочуть, зажурилась.

29. Прочитайте текст.

Подивіться, соловей — гарний і граціозний птах. Він стрункий, у нього довгі лапки, тонкий дзьоб і великі очі. Спинка рудувато-бура, шийка і грудка — світло-сірі з ледь помітними зеленими цяточками, черевце біле. Хвіст досить довгий, рудий. Пір'я м'яке, щільно прилягає до тіла. Соловей дуже моторний, спритний, пересувається по землі стрибками.

Скажіть, який це був опис, художній чи науковий?

А тепер я прочитаю текст ще раз, а ви випишіть до зошита прикметники.

30. Прочитайте текст.

Мак дикий – однорічна рослина 20 -25 см заввишки, з молочним соком. Листки роздільні. Квіти великі – 3,5 – 5 см у діаметрі. Чашолистиків 2, вони зелені, рано опадають. Пелюсток 4, яскраво-червоні. Плід – куляста коробочка. Цвіте в травні – липні. Росте на полях, схилах, уздовж доріг по всій Україні, але найчастіше в західних лісостепових і степових районах та в Криму (З довідника)

Текст якого стилю ви щойно прочитали? Складіть текст художнього стилю про дану рослину. Що відмінного ви побачили?

31. Складіть художній опис однієї із зображених пташок за такою послідовністю: *Це... Вона (він) така (такий)... У неї (нього) є... Вона (він) може... Мені подобається, що....*

32. Пригадайте, який стиль називають розмовним. Де він використовується. Розгляньте малюнок. Побудуйте діалог між бджілкою й метеликом, з якого стане зрозуміло, де вони встигли побувати. Використовуйте слова з довідки.

Довідка: Смачна груша, солодка диня, соковита слива, запашна м'ята, жовта кульбабка, червона морква, дрібненька квасоля, кучерява петрушка.

33. Прочитайте оповідання. Якими словами змальовано пишні барви мальв? Чи є це оповідання текстом? Чому?

Палахкотять біля вікон животрепетним вогнем розвихрені мальви. Шугають червоними язиками багаття під самісіньку стріху. Так і гляди, від їхнього полум'я загориться хата!

Ніхто не знає, коли й хто посадив їх на сонячному причілку. Мати кажуть, що ті рожі посадила колись давним-давно ще бабуся в свої дівочі літа (За Іваном Цюпою).

Доберіть до даного тексту заголовок: I варіант – який допомагає зрозуміти про що розповідається; II варіант – який спонукає задуматися, чого навчає твір.

Текст якого стилю ви прочитали?

Випишіть прикметники з тексту.

34. Спишіть текст, добираючи з дужок потрібні слова.

Людам мальва відома здавна. Ще древні греки й римляни цінували й розводили (мальву/цю квітку). Тільки для них мальва була не квіткою, а лікарською рослиною і... салатом. З її молодих листочків (вони/греки/люди) готували смачні, корисні для здоров'я салати. Вони й назвали (її/квітку/рослину) мальвою (За Аллою Коваль).

Які історичні відомості про мальву повідомляє автор?

Порівняйте тексти про мальви (даний і текст вищеописаний). Який із них художньо описує квіти, а який - подає точні наукові відомості?

Доберіть заголовок до тексту Алли Коваль. Запишіть його.

35. Прочитайте. Визначте, який це текст: художній чи науково-популярний. Які слова і речення допомогли зрозуміти його зміст?

Школа – слово грецького походження. У перекладі воно означає «місце радості», «вчена бесіда», «розумне дозвілля».

У Давній Греції навчальні заняття (їх називали словом «сколе») проходили у формі наукових бесід. Двійок не ставили, домашніх завдань не було. Зате існували тілесні покарання за порушення. Учнями були тільки хлопчики.

На слов'янські землі школа прийшла тисячу років тому. В ній вчилися тільки діти заможних людей. Так грецьке слово сколе по дорозі до нас стало школою.

Доберіть до тексту заголовок. Випишіть словосполучення, які пояснюють зміст слова школа.

36. Прочитайте обидва тексти. Порівняйте їх. Які закінчення пропущено у прикметниках в першому тексті?

І. Узимку, буває, захочеш мерзл.. ягоду калинов.. скуштувати. Протягнеш рук до засніжен.. віт, а добра половина гронок – фур – та й полетіла.

Насправді ж то снігурі. Отак примостяться між кетягами – одразу й не розгледити їх.

Калина ж бо червон..-червон.. така! А снігурі – такі калинов..! (За Миколою Клецом).

ІІ. Гілля молоді вишні рясно обнизали снігурі, наче то деревце зацвіло взимку жаристими квітками. Цікавий Василько ступив під вишню – і яскраві квіти, змахнувши живими крилами, вмить зірвалися з гілля і полетіли (За Євгеном Гуцалом).

Як ви розумієте вислів «гілля рясно обнизали снігурі»? Який з двох текстів художній? Обґрунтуйте свою думку. З першого тексту випишіть епітети.

37. Прочитайте тексти. Який із них можна помістити в підручник з природознавства? Чому ви так вважаєте?

І. Льон – трав'яниста технічна рослина. Стебла прямі, тонкі, вкриті зверху донизу дрібним листям. Квіти середнього розміру, п'ятипелюсткові, переважно синього або блакитного кольору.

ІІ. Тихо пливе блакитними річками льон. Так тихо, спокійно в зелених берегах, що хочеться сісти на човен і поплисти (Михайло Коцюбинський).

Випишіть прислівники: І варіант – з науково-популярного тексту; ІІ варіант - із художнього. Визначте від яких частин мови вони утворилися.

38. Прочитайте текст. Визначте, який він – науковий чи художній.

Поясніть чому. Поділіть його на абзаци.

У (вовк) сірого голова велика, широколоба, шия коротка, малорухома. Довжина (тулуб) у (самець) перевищує 120 см. Забарвлення (хутро) влітку рудувате, а взимку – бурувато-сірого (колір). Підкрадається вовк звичайно до (олень, дикий кабан), козулі, а також

полює на (заєць, ховрах, водоплавний птах). Лігво він влаштовує серед (чагарник) або густого (очерет). Швидкість (біг) цього (хижак) досягає до 80 кілометрів за годину (Із книги «Розповіді про звірів»).

Спишіть, уживаючи іменники, що в дужках, у родовому відмінку однини.

39. Прочитайте тексти і порівняйте їх: що в них спільного і чим вони різняться. Яка мета кожного тексту?

I. Ніч – це частина доби від заходу до сходу сонця, від вечора до ранку. Тривалість ночі залежить від пори року та від розташування місцевості на земній кулі: що далі вона на північ, то довша ніч узимку й коротша влітку.

II. Стояла темна ніч над сонною землею. Місяць примеркав і вже ген до світу показував свої золоті роги, зорі сумно лупали в темному небі. Тихо було всюди, як у вусі... Покій і сон криють усе своїм темним пологом, усе заснуло мертвим сном півночі (За Панасом Мирним).

Порівняйте кількість прикметників у першому і другому текстах. Який висновок можна зробити про вживання прикметників у художніх і наукових текстах?

Спишіть художній текст, підкресліть в ньому прикметники, усно поставте до них питання.

40. Прочитайте текст. Який він - художній чи науковий? Доведіть свою думку.

*Хуртовина три доби лютувала на полонинах, та нарешті **вицухла**. На тлі блакитного неба сліпуче виблискували залиті яскравим сонцем вершини гір. Поряд виднілась темна зелень ялинового лісу, що підступав до полонини.*

До виділеного слова доберіть синонім.

Випишіть з тексту сполучення прикметників з іменниками і розберіть їх за зразком:

<u>Іменник</u> із <u>прикметником</u>	<u>Питання</u> до <u>прикм.</u>	<u>Рід</u>	<u>Число</u>	<u>Відмінок</u>	<u>Закінчення</u> <u>прикметника</u>
блакитного неба	якого?	с. р.	одн.	р. в.	-ого

41. Прочитайте текст. Який це опис природи – науковий чи художній?

Обґрунтуйте свою думку.

І ось уперіщив дощ, зашумів над полями, над пасікою. І вітер одразу вгамувався, ущух. А через півгодини висвітлилось небо, ніби вмилося дощем, і стало голубим-голубим. Сонячні промені відсвічували золотом на обважнілих від дощу соняшниках, виблискували намистом на листочках конюшини.

Бджоли дружно вилетіли на збір нектару (Віктор Приходько).

Знайдіть слова, ужиті в переносному значенні. Усно доберіть синоніми до слова уперіщив.

Випишіть дієслова минулого часу, усно поставте до них питання, у дужках зазначте рід (в однині).

Отже, система роботи над засвоєнням текстів різних стилів на уроках української мови в початкових класах передбачає виконання різних видів вправ: добір заголовка, порівняння кількох стилів між собою, написання власного твору, доведення власної точки зору щодо певного тексту та інші. Такі види вправ дійсно сприяють засвоєнню знань, формуванню вмінь та навичок щодо даної теми.

ВИСНОВКИ

Огляд і аналіз наукової літератури дає змогу стверджувати, що над текстами різних стилів працювали такі науковці як: М.С. Вашуленко, О.Я. Савченко, О.В. Мироненко, С.Я. Єрмоленко, М.Я. Плющ, М.І. Пентилюк та інші.

Проаналізувавши програми та підручники початкової школи, ми дійшли таких висновків, що молодші школярі вчаться розрізняти розмовний, художній, науковий та діловий стилі. Також вчаться оформляти деякі доступні для них зразки текстів ділового мовлення: лист, запрошення, оголошення, привітання, інструкцію (до гри, нескладного трудового процесу).

Текст — це об'єднаний і змістом, і граматично писемний чи усний мовленнєвий масив, основними показниками якого є зв'язність і цілісність. Текст має такі ознаки: цілісність змісту, зв'язність викладу, структурна організація, смислова завершеність, точність. Складається з абзаців та трьох частин: зачину, основної частини та кінцівки.

Тексти у сучасній українській мові можуть належати до таких основних стилів: розмовного, наукового, художнього, публіцистичного та офіційно-ділового. Розмовний стиль характеризується спонтанністю, емоційністю, непередбачуваністю, мовлення супроводжують жести. Науковому стилю притаманна логічність, абстрактність та об'єктивність викладу. Для художнього стилю характерна образність, багатозначність та авторська індивідуальність. Публіцистичний стиль виділяється залежністю від мети, інформативною функцією та функцією впливу. Офіційно-діловий стиль особливий тим, що має такі ознаки, як стандартизованість, точність, відсутність емоційності.

Формування уявлень про текст - основа для розвитку мовлення школярів. Тексти різних видів і призначення стають зразком для створення власного висловлювання. Учні вчаться висловлювати свої

думки послідовно, логічно, лаконічно, переконливо, а також вчать робити висновки. Тексти служать тлом для формування мовної компетентності. На фоні тексту учні вчать розглядати і частини мови, і будову слова, синтаксис, будову речення і словосполучення. Саме за допомогою тексту учні вчать розрізняти різні види речень.

У процесі практичних спостережень та аналізу текстів у молодших школярів формують такі уявлення про текст: текст – зв'язне висловлювання; текст має тему, мету, заголовок; текст складається з трьох частин: зачину, основної частини та кінцівки; текст має один або більше абзаців, пов'язаних між собою.

Система роботи над засвоєнням текстів різних стилів на уроках української мови в початкових класах передбачає виконання різних видів вправ: добір заголовка, порівняння кількох стилів між собою, написання власного твору, доведення власної точки зору щодо певного тексту та інші. Такі види вправ дійсно сприяють засвоєнню знань, формуванню вмінь та навичок щодо даної теми.

У початковій школі учні порівнюють тексти художнього і наукового стилів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білецький А.О. Про мову і мовознавство: Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / А.О. Білецький. - Київ: Артек, 1997. - 235 с.
2. Варзацька Л. О. Українська мова: підручник для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. О. Варзацька, Г. Є. Зросль, Л. М. Шильцова. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2015 – 208 с.
3. Вашуленко М. С.: «Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів» / За наук. ред. М. С. Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
4. Вашуленко М. С. Українська мова. Буквар: підруч. для 1 кл. закладів загальної середньої освіти (у двох частинах). Ч. 1 / М. С. Вашуленко. - К. : Видавничий дім "Освіта", 2018. - 112 с.
5. Вашуленко М. С. Українська мова. Буквар: підруч. для 1 кл. закладів загальної середньої освіти (у двох частинах). Ч. 2 / М. С. Вашуленко. - К.: Видавничий дім "Освіта", 2018. - 112 с.
6. Вашуленко М. С. Українська мова та читання: підруч. для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 1 / М.С. Вашуленко, С. Г. Дубовик. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2019. – 144 с.
7. Вашуленко М. С. Українська мова та читання: підруч. для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 1 / М.С. Вашуленко, С. Г. Дубовик. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2019. – 144 с.
8. Вашуленко М. С. Українська мова підруч. для 3 кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням українською мовою / М. С. Вашуленко, О. І. Мельничайко, Н. А. Васильківська / за ред.. М. С. Вашуленка. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. – 192 с.

9. Вашуленко М. С. Українська мова: підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням українською мовою / М. С. Вашуленко, С. Г. Дубовик, О. І. Мельничайко/за ред. М. С. Вашуленка. — К. : Видавничий дім «Освіта», 2015. — 192 с.
10. Волкова Н. М. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.М. Волкова. - К.: Академія, 2001. - 576 с.
11. Гавриш Н. В. Українська мова для загальноосвіт. навч. закл. з навч. рос. мовою: підручн. Для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н. В. Гавриш, Т. С. Маркотенко.- К.: Генеза, 2015. – 144 с.
12. Зайченко І.В. Педагогіка Навчальний посібник / І.В. Зайченко. - К.: Освіта України, КНТ, 2008. — 528 с.
13. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 р [Електронний ресурс]./Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/2732-zakon-ukrani-pro-povnu-zagalnu-serednyu-osvtu>.- Назва з екрану.
14. Захарійчук М.Д. Українська мова. 1 клас: Післябукварна частина / М.Д. Захарійчук. – К.: Грамота, 2012.-80 с .
15. Захарійчук М. Д. Українська мова та читання: підруч. для 2 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах): Частина 1: Українська мова / Мар'яна Захарійчук. — К.: Грамота, 2019. — 112 с.
16. Захарійчук М. Д. Українська мова: підруч. для 3 кл. загальноосвітн. навч. закл./М.Д. Захарійчук, А. І. Мовчун. – К.: Грамота, 2013. – 176 с.
17. Захарійчук М. Д. Українська мова: підруч. для 4 кл. закл. загальн. середн. освіти / М. Д. Захарійчук, А. І. Мовчун. – К.: Грамота, 2019. – 192 с.
18. Конституція України: чинне законодавство станом на 08 січня 2020 р.: Офіц. текст. К.: Алерта, 2020. - 80 с.
19. Кочан Н.І. Словник-довідник з методики викладання української мови / Н.І. Кочан, Н.М. Захлюпана. - Львів: видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. - 249 с.

20. Ластівки: Казки, оповідання, скоромовки / Уклад. Г. Ю. Рогінська. – Харків: Ранок НТ, 2005. – 320 с.
21. Мироненко О. В. До питання про текст як форму реалізації мовнопрофесійної підготовки. Актуальні проблеми викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням»: матеріали II Регіонального науково-методичного семінару (Херсон, 11 березня 2014р.): Наукове видання. Херсон: Айлант, 2014. С. 36-38.
22. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.Є. Мойсеюк. – К. : ВАТ «Білоцерківська книжкова фабрика», 2007. – 656 с.
23. Наумчук В. І., Наумчук М. М., Коник Н. Я. / Українська мова та читання: підручник для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). (Частина 2). – Тернопіль: Астон, 2019. – 144 с.
24. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bibik. - Kyiv: Litera LTD, 2018. - 160 s.
25. Огієнко Т. М., Богданова Л. Ф., Філіпова Н. А., Кириченко Н. М. / Стежка до знань. Довідник молодшого школяра. – Х.: Гімназія; Країна мрій, 2004. – 108с.
26. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос та ін. / За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища школа, 1997.- 349 с.
27. Пентиліук М.І. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови / М. І.Пентиліук // Українська мова і література в школі. - 1999. - № 3.
28. Пентиліук М. І. Сучасний урок української мови / М.І. Пентиліук, Т.Г. Окуневич. - Х.: Видавнича група "Основа", 2007. - 176 с.
29. Плющ М. Я., Бевзенко С. П., Грипас Н. Я. сучасна українська літературна мова: Підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.: За ред. М. Я. Плющ. – 7-ме вид., стер. – К.: Вища шк..., 2009. – 430 с.

30. Полякова Л. О. Український орфографічний словник з граматичними таблицями + короткий правописний коментар. – Харків: ГОРСІНГ ПЛЮС, 2007. – 496 с.
31. Пономарьова К.І. Українська мова та читання: Підручник для 2 класу ЗЗСО (у 2-х частинах) / К.І. Пономарьова. – К.: УОВЦ «Оріон», 2019.- 144 с.
32. Росінська О. А. Українська мова: Довідник школяра і студента. – Донецьк: ТОВ «БАО», 2010. – 416 с.
33. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти / О. Я. Савченко, Р. Б. Шиян: 1 - 2 та 3 – 4 класи. – К.: Видавництво «Світоч», 2019. – 336 с.
34. Українська мова і література. Комплексна підготовка: [навч. посіб. Для учнів загальноосвіт. навч. закл.] /: [С. В. Ломакович, А. О. Панченков, Т. О. Лук'янчук та ін.]. – Х.: Факт, 2009. – 308 с. – (Серія журналу «Вісник ТІМО»).
35. Фіцула М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. Фіцула. - К.: "Академвидав", 2006. - 352 с.
36. Хрестоматія для позакласного читання. 3 клас: Навч. посібник / Авт.-упоряд. Ісаєнко О. В. – Вид. 2-ге, доповнене – Х.: Країна мрій, 2009. – 192 с.
37. Шевчук С.В. Практикум з української мови: Модульний курс: Навчальний посібник / С.В. Шевчук, Т.Лобода. - К.: Вища школа, 2006. - 406 с.
38. Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: Навчальний посібник / С.В. Шевчук, О.О. Кабиш, І.В. Клименко. – К.: Алерта, 2011.– 544 с.
- 39.Шкода М. Н., Люба моя Україна. Свята, традиції, звичаї, обряди, прикмети та повір'я українського народу. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – 544с.

40. Шкуратяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова: навчальний посібник. – К.: Вища шк., 2007 – 823с.

41. https://subject.com.ua/ukrmoiva/zno_2017/15.html

ДОДАТКИ

Додаток А

Тексти різних стилів для роботи у початковій школі

ПІДСНІЖНИК – КВІТКА ВЕСНИ

Підсніжник – це квітка весни. Ще навкруги лежить сніг, а він вже пробиває собі дорогу до сонця. Спершу з-під трави видніються невеликі зелені листочки. Згодом появляються білі голівки на тендітному стебельці. Квітка має три ніжних пелюстки. Ростуть ці чудові квіти густими білими острівцями. Навколо поширюється чарівний аромат.

Підсніжник занесений до Червоної книги України.

ПІДСНІЖНИК

Підсніжник — це гарна лісова квітка, її можна зустріти в лісі на початку весни. Він прокидається, коли ще сніг лежить на землі. Підсніжник дуже гарний. У нього тоненьке ніжне стебельце і довгенькі тонкі листочки.

Сама квітка схожа на снігову кульку. В Україні найбільш розповсюджений підсніжник звичайний, що росте у Закарпатті, Передкарпатті, Українських Карпатах, а також на Правобережжі, Поліссі, Лісостепу і Степу та підсніжник складчатий поширений у Гірському Криму.

А всього у світі нараховують близько 18 видів підсніжників. Ціаво, що англійці називають цю квітку сніговою краплею, а німці сніговою конвалією.

Додаток Б

**Конспект уроку з української мови для учнів 4 класу на тему
«Складання наукового та художнього описів квітів за
опорними словами та ілюстраціями»**

Тема: Складання наукового та художнього описів квітів за опорними словами та ілюстраціями

Мета: навчальна – вчити описувати предмети, добирати точні за значенням прикметники, розрізняти тексти різних стилів;
розвивальна - розвивати мову учнів, спостережливість, вміння описувати;
виховна - виховувати любов до мови.

Тип уроку: урок застосування знань, умінь і навичок. Урок-подорож.

Обладнання: ілюстрації природи саду, малюнки троянди, ромашки , солов'я.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЯ КЛАСУ

II. УДОСКОНАЛЕННЯ КАЛІГРАФІЧНИХ НАВИЧОК.

СЛОВНИКОВА РОБОТА

ан на он но нн ен ра ре ор ир

Словниковий диктант.

Назад, напам'ять , революція, республіка.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ ТА ЗАДАЧ УРОКУ

— Сьогодні у нас не звичайний урок, урок-подорож. Ми з вами дізнаємось щось нове про стилі мовлення, навчимося розрізняти тексти різних стилів.

IV. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Вирушаючи у подорож, люди збирають необхідний багаж, планують і вивчають маршрути. Давайте і ми почнемо збиратися, в якості багажу візьмемо наші знання та вміння.

Вправа «Незакінчені речення»

Учні продовжують такі речення:

- Я знаю такі типи текстів...
- Щоб розрізняти типи текстів один від одного треба...
- Якщо ми будемо описувати предмети, ці тексти будуть...

V. РОБОТА НАД ТЕМОЮ УРОКУ

Ми з вами зібрали багаж і можемо вирушати у подорож до одного із Семи чудес світу – Садів Семіраміди. Цей сад побудував вавилонський цар для своєї дружини, щоб вона не сумувала за Батьківщиною. А чи знаєте ви, що їх назвали «висячими садами», тому що рослини здалеку ніби то звисали над землею. Отож, давайте разом зупинимось на галявині і уважно поглянемо навколо.

Вправа «Мікрофон». (Діти по черзі відповідають)

- Що ви бачите? (Ілюстрації)
- Отже, усі ви бачите безліч рослин.
- Які рослини ви знаєте? (Учні розглядають ілюстрацію).
- Чи ростуть у лісі дерева, що зображені на слайді?

Вправа «Мозковий штурм»

— Давайте пригадаємо, які рослини ростуть у наших садах. (Відповіді дітей)

— Вавилонський цар хоче дізнатися, як виглядають троянда та ромашка, щоб йому допомогти і не гаяти часу, давайте створимо дві команди.

Перша команда усно складає науковий опис троянди, а друга – опис ромашки. (Один учень від команди озвучує текст).

- Що саме потрібно зробити, щоб даний текст став художнім описом?
- Перебудуйте свій текст у художній і запишіть його. (Діти зачитують один текст від команди).
- Скільки прикметників вжито у вашому тексті?

Обговорення робіт.

— Давайте уважно придивимося, які маленькі рослини є в цьому саду. Ось, наприклад, нарцис. (Демонстрація малюнка нарциса.)

Нарцис — це трав'яниста рослина. Його листочки міцні, продовгувасті.

Листя темно-зеленого кольору. Кожна квітка має свій колір: білий або жовтий.

— Скажіть, який опис я вам зачитала? Доведіть.

— А що цікавого ви знаєте про цю рослину?

— Опишіть цю рослину самостійно, склавши 5—6 речень. Слідкуйте, щоб у складеному тексті були прикметники.

Обговорення робіт.

VI. ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА

— Цариці дуже сподобався спів однієї пташки, прослухайте запис і скажіть її назву. (Аудіозапис співу солов'я).

— Так, цей загадковий співак – соловейко.

— А ось соловейко

Заховався серед зелені. Добре йому в саду. Навіть пісню почав витьохкувати чудесний співак.

Подивіться, соловей — гарний і граціозний птах. Він стрункий, у нього довгі лапки, тонкий дзьоб і великі очі. Спинка рудувато-бура, шийка і грудка — світло-сірі з ледь помітними зеленими цяточками, черевце біле. Хвіст досить довгий, рудий. Пір'я м'яке, щільно прилягає до тіла. Соловей дуже моторний, спритний, пересувається по землі стрибками.

— Скажіть, який це був опис, художній чи науковий?

— А тепер я прочитаю текст ще раз, а ви випишіть до зошита прикметники. Зверніть увагу на прикметники, що пишуться через дефіс.

VII. ПІДСУМОК УРОКУ

— Ось і закінчилась наша прогулянка в саду. Ви були уважні і багато кого помітили й описали.

— Що вам сподобалось на уроці?

— Що дізналися нового?

— Чим же відрізняється науковий опис від художнього?

VIII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Впр. 241, с 110.

Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти Херсонського державного університету

Я, Рибка Тетяна Олександрівна, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

- дотримуватися:
- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;
- надавати згоду на:
- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
- надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
- не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
- своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
- не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
- підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
- поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
- не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

- запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
- не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
- не підроблювати документи;
- не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
- не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;
- не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
- не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
- не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;
- не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
- не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

02.04.2020

(дата)

(підпис)

Тетяна Рибка

(ім'я, прізвище)

ДОВІДКА
про перевірку на текстові збіги у Науковій бібліотеці
кваліфікаційної роботи СВО Бакалавр
спеціальності 013 Початкова освіта (денна форма)

Автор роботи	Рибка Т
Назва роботи	Робота з текстами різних стилів у Новій українській школі
Факультет	Педагогічний факультет
Науковий керівник	доцент Мироненко О.В.
Роботу перевірено за допомогою програмного засобу	Unicheck
Ідентифікаційний номер роботи	ID файлу: 1002571701
Результати перевірки	Схожість 46,3%

Директорка Наукової бібліотеки

Нателла АРУСТАМОВА

Бібліотекарка I категорії

Стефанія Соболь

Додаток Д

Звіт про повторну перевірку кваліфікаційної роботи на унікальність

Власник документу:
Оксана Блінова

Дата перевірки:
19.05.2020 10:17:02 EEST

Дата звіту:
19.05.2020 10:34:36 EEST

ID перевірки:
1003296813

Тип перевірки:
Doc vs Internet

ID користувача:
94124

Назва документу: Rybka_ped_2020_check

ID файлу: 1003275731 Кількість сторінок: 40 Кількість слів: 7682 Кількість символів: 54501 Розмір файлу: 80.08 KB

34% Схожість

Найбільша схожість: 6.51% з джерело https://uti-puti.com.ua/books/new2/pid/lrmova_4kias_shulenko.pdf

34% Схожість з Інтернет джерелами

23

Page 42

Не знайдено жодних джерел у Бібліотеці

0% Цитат

Не знайдено жодних цитат

11% Вилучень

Джерела менше, ніж 8 слів або 1% автоматично вилучено

11% Вилучення з Інтернету

660

Page 43

Вилучений текст з Бібліотеки відсутній

Підміна символів

Не знайдено заміненних символів